

prerromano y no latino». En altres termes: l'ètimon d'*Alacant* és LEUKANTO- i no pas el posterior i postús LUCENTUM.

En *EntreDL* I, 48-49, tot donant altres casos d'aqueixos fets, suggeria: «del pre-romà *LEUKANTO-, pres pels navegants africans o àrabs, directament de la població hispànica, o bé per conducte del b.-grec **Lefkánto* dels ocupants bizantins, car la llatinització LUCENTUM hauria donat **lučénto* en mossàrab i **luğent* en àrab». En efecte els bizantins que ho dominaren en els Ss. VI-VII, també posseïen les terres murcianes, i d'aquest **Lefkánto* per via murciana és d'on pot venir la forma *Alicante* (< *Lek-* àrab) amb *-li-* per via murciana. Altrament observem que aquell *Lučénto* mossàrab, si el nom es repetí més al Nord, podria donar compte de *L(l)uxent* de la Vall d'Albaida, però no del nom alacantí (o Lutxent seria ll. LUCIANUM?). Per completar l'explicació fonètica d'*Alacant*, basta admetre que s'hi aglutinà, sigui la preposició locativa *a*, sigui l'article *al-* dels moros.

És doncs inadmissible acontentar-se com Chabàs (*El Archivo* III, 240-241) i l'*AlcM* dient que ve del nom llatí *Lucentum* passant per la forma aràbiga *laqant*. Certament *Lucentum* és ja la forma llatinitzada amb què l'anomena Plini (i en variants semblants P. Mela i Ptolemeu). Però ja MzPi, s'adonava que era d'abans, qualificant-lo de lígur; i Schmoll, el posa també com a pre-cèltic indoeuropeu en el seu bàsic llibre sobre els elements sorotàptics (*Die Spr. Idg. Hisp.* 82).

Les ruïnes de la ciutat romana s'han trobat «al vesant del *Benacantil*» explica amb noves dades SGuarner (*Obra Compl.* I, 131). Acabem dient que això és ben conforme amb l'ètimon que vaig indicar del nom d'aquesta muntanya escarpada que domina Alacant pel costat de mar, al NE. del Port: sens dubte d'un cèltic PENNOS LEUKANTINOS 'cap o penyal alacantí', amb arabitjació de la p- > b-: **Penolekantin(o)*, amb la normal síncope **Penolk-*, arabitjada la P, i amb dissim. n-n > n-l, *Benalcantil*, on la primera l fou eliminada per una nova dissimilació.

¹ És clar que és arbitrari parlar d'un cat. *Alikánt*, com a «cat. or.» etc. com fa *AlcM*: no ha existit altra cosa que *Alacant* en cap dialecte català, mai ni enlloc. Aquest *Alikánt* no és més que una volandera pampalluga que ha causat — en aquelles o aquestes persones — el paupèrrim ensenyament primari i secundari de l'Estat espanyol.

ALADERNAR

Convé completar aquí les variants toponímiques del derivat de l'arbret *aladern*, nom (amb la variant *alavern*) del *Rhamnus Alaternus*, ben estudiat en l'article del *DECat* I, 128-130. En conformitat amb el vigor de l'arbre i antiquíssim arrelament en terres de substrat mossàrab, és en aquestes on trobem més testimonis onomàstics del derivat colle. amb què encapçalo, i també del nom de l'arbust mateix i les seves enigmàtiques i antigues variants. De tota manera *Aladern* no és sols

del nostre Migjorn i Centre, sinó fins a l'extrem N., com a apel·latiu, i com a nom propi tinc nota d'*Aladern*, com a cognom arrelat, fins i tot a St. Llorenç de la Salanca (xxv); més rara com a cogn. *Alavern*, però fou personatge conegut en el món literari Camil *Alavern*, amic de l'il·lustre Pau Piferrer, a. 1852 (*BABL* VI, 209), no sé si barceloní, o de Cerdanya, tan freqüentada pel seu amic.

Els derivats collectius apareixen com a NL a molts llocs, en forma quasi sense concurrents sufixals, si bé n'hi hagué un de rar en -ETUM (*Aladernet* cogn. S. XVI a St. M. de Maldà, *DAG*); i, com a apel·latiu, *aladerneda* ja és més estès; però hi ha sobretot el més general *Aladernar*; aquest, molt a les Balears: el Torrent d'*Aladerna(r)*, p. ex. a Alcúdia s *aladerná* (XL, 75.18), que l'Arxiduc anomena «Canal de *Laderna*» (II, 133); *AlcM* com a pda. d'Inca; a Selva, Ferragut (a. 1838) escrivia el *Puig del Alerdenar*; però jo allí vaig oir-hi la variant amb -v-: s *alavèrná*, com a lloc per damunt de Ses Rotes = m. Masc. 5H1; i a Mancor m'assenyaven s *alavèrná* en direcció a Lluc (*DECat* I, 129a8); s *alavèrná*, paratge de l'Albufera, digueren a Muro (XLI, 22.15).

Més incertitud m'ocasiona la forma del Maestrat, que recordo haver anotat en diversos termes de més enllà, però sobretot a les serres entre Tírig i Catí. De la collada (o «Selleta») per on es passa d'un terme a l'altre, baixa un gros barranc cap a Tírig (Bco. del Pou Partit li diu l'IGC) que en el Mas (ja tiritjà) de la Morellana m'anomenaren en forma que vaig oir barranc de *laèrna* (xxviii, 99); ¿era doncs algun mot *erna* desconegut? Com que ni allà ni a Catí declararen saber res del sentit del nom, i havent repetit a diversos llocs la interrogació del NL, resultà clar que s'accentuava a la vocal final *rakò laerná*, *rakò de laerná* (xxviii, pàgines 101, 102); havia de ser, doncs, un colle. del nom del laderne o aladern. Potser simplement i probablement *aladernar* de pertot; tanmateix és possible que en part dels llocs es tractés, en el fons, del concurrent *aladernada*, que com es comprova en moltes comarques, tingués el sufix *-eda* substituït per *-ada* (E. T. C. II, 13, 74) un *-ada* que el parlar val. redueix a una *-à* més o menys prolongada, amb tendència a reduir-se a la *-a* corrent; justament per això s'explicaria que, traslladant-se la quantitat llarga a la síl·laba anterior (cf. els casos de *Súria*, *St. Mòri*, *St. Serni*, *Mura*, val. *dèssel*, comú *bòria*) això vagi determinar la forma *laèrna*, amb desplaçament de l'accent, que de primer sembla enigmàtica. En tot cas derivat colle. de *ladern* (amb la caiguda de la *-d-*, normal en valencià).

ALADINS, Els

El fet de ser a Barcelona i de constar en documentació tan antiga, ens obliga a dir alguna cosa de perspectives etimològiques, encara que sigui amb poca esperança de deseixir-nos de les tenebres, naturals, en problemes verges de prèvia indagació etimològica, i